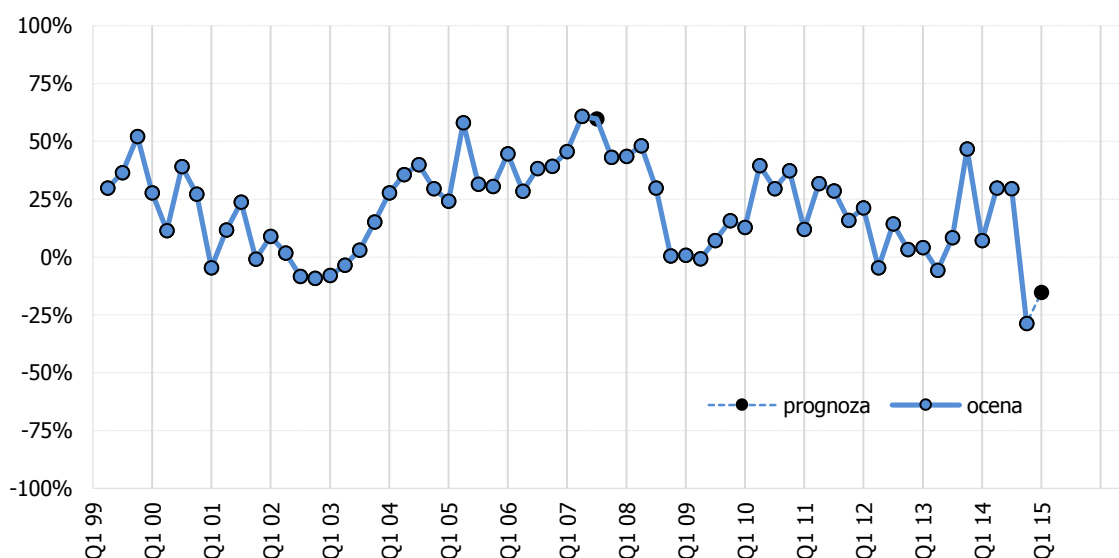

VII. KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI

1. Wskaźnik koniunktury

W IV kwartale 2014 r. wartość wskaźnika koniunktury w sektorze bankowym drastycznie spadła, osiągając poziom -28,6 punktu. Wynik ten jest o prawie 60 pkt. poniżej wskazania z poprzedniego kwartału, a także znacząco (o 27,7 pkt.) poniżej oczekiwań formułowanych przez banki w poprzednim badaniu. Na spadek wartości wskaźnika bardzo silnie wpłynęły wynik z działalności bankowej, a także wielkość wypracowanego zysku. Również wpływ salda zatrudnienia był negatywny, jednak w znacznie mniejszej skali. W kolejnym okresie spodziewana jest poprawa koniunktury, a prognozowane saldo wynosi -15,3 pkt.

	Okres badania					
	Q3'13	Q4'13	Q1'14	Q2'14	Q3'14	Q4'14
Wskaźnik koniunktury	8,4	46,7	7,2	29,9	29,6	-28,6
Wskaźnik prognozowanej koniunktury	34,6	15,5	19,2	28,8	-0,9	-15,3

2. Omówienie wyników

1. W ostatnich dwóch kwartałach odpowiedzi na pytanie o wynik z działalności bankowej (netto) znacząco się pogarszały, przy czym w horyzoncie ostatniego roku saldo spadło o ponad 130 punktów, a w ciągu ostatnich trzech miesięcy aż o 85,8 pkt. Warty odnotowania jest fakt, że saldo dla tego pytania po raz pierwszy w historii badania spadło poniżej 0 pkt., co wskazuje na przewagę banków, których wynik pogarsza się. Banki, formułując prognozy w poprzednim kwartale, spodziewały się spadku, jednak jego skala jest ponad dwukrotnie większa od przewidywań. Prognozy na kolejny kwartał wskazują na dalsze pogarszanie się wyniku z działalności bankowej, przy czym skala tego pogorszenia będzie prawdopodobnie mniejsza niż w obecnym kwartale. Saldo prognostyczne wynosi bowiem -8,3 pkt.

2. Po raz trzeci z rzędu spadły oceny banków dotyczące dynamiki warunków prowadzenia działalności bankowej. Obecna wartość salda wskazuje na silne pogarszanie się warunków do prowadzenia działalności bankowej. Spadek salda wyniósł 23,7 pkt. i obecnie już co drugi bank wskazuje, że warunki prowadzenia działalności pogarszają się. Bieżąca, negatywna ocena tego wymiaru jest jednak zgodna z oczekiwaniami sektora, na co wskazuje saldo dokładnie zbieżne z oczekiwaniami sformułowanymi w poprzednim kwartale. Prognozy na kolejny kwartał wskazują na dalsze pogorszenie (saldo równe -57,1 punktu). Jest to o tyle zaskakujące, że wciąż obserwowany jest dość silny wzrost gospodarczy, który powinien sprzyjać poprawie warunków do prowadzenia działalności.

3. Wskaźnik pokazujący wielkość wypracowanego zysku, podobnie jak wskaźnik wyniku z działalności bankowej, bardzo znacząco spadł. Saldo odpowiedzi na pytanie o wielkość wypracowanego zysku spadło aż o 83,4 pkt. do poziomu -30,8 pkt., co stanowi najniższy wynik od IV kwartału 2008 r. Obecny spadek jest ponad dwukrotnie większy od oczekiwań sformułowanych w poprzednim kwartale. Banki przewidywały bowiem saldo na poziomie +6,0 pkt. Z opinii respondentów wynika też, że w kolejnym kwartale zyski dalej będą znacząco spadać, jednak dynamika spadków może być nieznacznie niższa. Wskazuje na to saldo oczekiwań na kolejny kwartał, które wynosi -16,7 pkt. Tak znaczące pogorszenie w obszarze zysków może wskazywać, że zarówno w 2014 r. jak i 2015 r. bankom będzie zdecydowanie trudniej powtórzyć zyski z poprzednich lat.

4. Analizując jakość portfela należności banków, po dwóch kwartałach pogorszenia, obecnie saldo odpowiedzi wzrosło do poziomu +15,4 pkt. O ile w poprzednim kwartale widoczna była dokładna równowaga między bankami wskazującymi na poprawę portfeli należności oraz tymi, które wskazują na ich pogorszenie, o tyle obecnie dominują te, których portfele należności poprawiają się. Wyniki innych badań pokazują, że w przypadku ogółu przedsiębiorstw sytuacja w obszarze należności utrzymuje się na bardzo dobrym poziomie. Obecna wartość salda nie jest jednoznacznie pozytywnym sygnałem, gdyż znajduje się poniżej oczekiwań z poprzedniego kwartału, o 6,8 pkt. niższa od prognoz. W kolejnym okresie spodziewane jest pogorszenie splotu należności (saldo prognozy wynosi -15,4 punktu).

5. Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi nieznacznie wzrasta. Obecnie saldo odpowiedzi dla tego pytania jest na poziomie +15,4 pkt. (o 4,3 pkt. powyżej odczytu z poprzedniego kwartału). Wskazuje to na niewielki wzrost zainteresowania klientów usługami bankowymi, przy czym zdecydowana większość banków (69,2 %) wskazuje na stabilizację w tym obszarze. Obecny odczyt jest też nieznacznie poniżej oczekiwań z poprzedniego kwartału. Respondenci z sektora bankowego oczekiwali bowiem salda na poziomie 26,3 pkt. W nadchodzącym kwartale możliwe jest spowolnienie wzrostu zainteresowania usługami bankowymi (saldo prognozy równe +9,1 pkt.).

6. W IV kwartale 2014 r. banki po raz jedenasty z rzędu zadeklarowały, że prowadzą redukcję zatrudnienia. Bieżąca wartość salda (-16,7 pkt.) wskazuje również na przyspieszenie tempa zmniejszenia zatrudnienia względem poprzedniego kwartału (poprzednia wartość wyniosła -11,1 pkt.). Można przypuszczać, że w IV kw. banki były negatywnie zaskoczone swoimi wynikami, na co wskazuje niższa od oczekiwanej wartość salda (o 7,8 pkt.). Niestety, pomimo dobrej koniunktury w gospodarce, rosnącego zainteresowania usługami bankowymi, banki planują dalsze i zdecydowanie szybsze redukcje zatrudnienia. Potwierdza to wartość salda prognostycznego wynosząca -20,8 pkt.

7. W IV kwartale 2014 r. przeciętne odczucia dotyczące dolegliwości barier w sektorze bankowym pogorszyły się. Przeciętna liczba barier wskazywanych przez banki wyniosła 3,63 (poprzednio 3,23). W grupie barier *ex aequo* na pierwszym miejscu znalazły się bariery związane z trudnościami z pozyskaniem klientów, niedostateczny popyt na usługi finansowe, wysoki koszt kapitału, a także restrykcyjność ustawodawstwa. Na każdą z nich wskazało po 50 % badanych. W opinii banków, na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy polityka NBP bardzo znacząco ograniczała ich rozwój. O ile rok temu na jej limitujący wpływ wskazywało jedynie 4 % badanych, to obecnie jest to już 44 %. W kolejnym kwartale rozwój banków najprawdopodobniej będzie ograniczany przez wysoki koszt kapitału, a także bariery prawne. Pomimo ogólnego zwiększenia dolegliwości barier w dalszym ciągu trudności nie sprawia bankom pozyskanie odpowiednich pracowników, a także niedostosowanie produktów bankowych.

8. W bieżącym kwartale wskaźnik syntetyczny dla pytania o dynamikę inwestycji kapitałowych spadł znacząco względem poprzedniego badania (saldo -8,3 pkt. względem +10,5 pkt. poprzednio). Odczyt ten wskazuje, że banki zamykają część swoich pozycji inwestycyjnych. Warto odnotować, że również tu widoczne jest przełożenie negatywnych tendencji z innych obszarów; podobnie jak w przypadku innych pytań obecne saldo jest poniżej przewidywań z poprzedniego kwartału (o 8,3 pkt.). Prognozy respondentów wskazują na stabilizację inwestycji kapitałowych w kolejnym kwartale (saldo prognozy 0,0 punktu).

9. Udział banków, które spodziewają się, że wielkość *spreadu* będzie się zmniejszać wzrósł z 41,2 % do 58,3 %, a udział tych którzy spodziewają się krótkookresowego wzrostu różnicy spadł z 11,8 % do 8,3 %. Jest to już trzeci kwartał, w którym obserwowana jest tendencja wskazująca na brak możliwości podnoszenia marż w sektorze bankowym. W znacznej mierze wynika to z niskiego popytu na produkty i usługi bankowe, a także z ograniczeń generowanych przez prawo oraz przez NBP. W długim horyzoncie, w opiniach banków spodziewana jest głównie stabilizacja *spreadu* przy niewielkim udziale tych, którzy oczekują presji na spadek jego wielkości. Obecnie aż 84,6 % badanych oczekuje stabilizacji różnicy w horyzoncie 12 miesięcy, a 15,4 % respondentów z sektora bankowego spodziewa się spadku *spreadów* (41,2 %). W konsekwencji brak jest banków, które oczekiwałyby wzrostu *spreadów* w horyzoncie roku. Niestety, wydaje się, że nawet w obliczu dość szybkiego wzrostu gospodarczego banki spodziewają się stosunkowo dużej konkurencji w sektorze, która będzie ograniczała możliwość podnoszenia marż.

10. Respondenci z sektora bankowego po raz kolejny wykazali się znaczącym udziałem oczekiwań adaptacyjnych w procesie formułowania oczekiwań dotyczących kursu walutowego. Po okresie spadku wartości złotego w styczniu (głównie w odniesieniu do franka szwajcarskiego) respondenci z sektora bankowego najczęściej wskazują, że w krótkim horyzoncie wartość polskiej waluty będzie dalej się obniżać (81,3 % badanych). Jedynie 6,3 % wskazuje na prawdopodobną aprecjację złotego, a 12,5 % na możliwą stabilizację jego wartości w krótkim terminie. Solidne fundamenty polskiej gospodarki w powiązaniu z dość wysokim tempem wzrostu gospodarczego znajdują jednak odbicie w długookresowych prognozach banków. Wzrost gospodarczy w czwartym kwartale 2014 r. wyniósł

3 %, a w kolejnych kwartałach możliwe jest jego utrzymanie, co w świetle niskiej dynamiki wzrostu obserwowanej w krajach strefy euro będzie tworzyć naturalne podstawy do aprecjacji złotego. Niemniej jednak, wciąż bardzo duży wpływ mają negatywne opinie związane ze styczniowym szokiem na rynku walutowym. Grupa respondentów oczekujących aprecjacji kursu złotego w długim okresie stanowi 37,5 %, podczas gdy 31,3 % banków spodziewa się deprecjacji kursu.

11. Deflacja na koniec stycznia 2015 r. sięgnęła już 1,3 % w skali roku. W tych okolicznościach naturalnym ruchem Rady Polityki Pieniężnej wydaje się dalsze cięcie stóp procentowych zarówno w horyzoncie najbliższych miesięcy jak i roku. W styczniu w formułowanych krótkoterminowych prognozach większość respondentów z sektora bankowego (56,3 %) spodziewała się dalszych obniżek już w horyzoncie najbliższego kwartału, przy czym brak jest respondentów, którzy oczekiwaliby podniesienia stóp, a grupa respondentów oczekujących ich stabilizacji obejmuje 43,8 % badanych. W horyzoncie 12 miesięcy oczekiwania są identyczne.

12. Od IV kwartału 2008 r. systematycznie większość respondentów badania koniunktury w sektorze bankowym prognozowała utrzymanie obecnie obserwowanej sytuacji gospodarczej w kraju. Podobne opinie widoczne są również w prognozach na nadchodzący kwartał. Odsetek respondentów antycypujących brak jakichkolwiek zmian sytuacji gospodarczej w krótkiej perspektywie jest obecnie najwyższy w historii i wynosi 92,3 %. W grupie banków spodziewających się zmiany sytuacji gospodarczej występują jedynie te, które wskazują na jej poprawę w krótkim okresie (7,7 %). Wobec faktu, że wzrost gospodarczy utrzymuje się na poziomie ok. 3% w skali roku, obecny odczyt można utożsamiać z prognozami utrzymania ścieżki wzrostu na podobnym poziomie w najbliższych miesiącach. W długim okresie 100 % respondentów sformułowało prognozy neutralne. Z jednej strony daje to podstawy do oczekiwania, że wzrost gospodarczy zostanie utrzymany również w kolejnych kwartałach. Z drugiej strony może oznaczać jednak pewną niepewność na rynku i wynikający z tego brak możliwości sformułowania precyzyjnych opinii.

13. W ostatnim okresie sytuacja sektora finansowego na tle innych sektorów gospodarki zaczęła się pogarszać. Po pięciu odczytach z rzędu, w których odsetek banków oceniających korzystnie sytuację w sektorze finansowym na tle innych sektorów w gospodarce przewyższał odsetek tych, którzy oceniali ją negatywnie, obecnie obserwowane jest odwrócenie tej tendencji. Odsetek respondentów antycypujących brak jakichkolwiek zmian sytuacji gospodarczej w krótkiej perspektywie wynosi 50 %, jednak w grupie respondentów mających zdecydowaną opinię dominują banki formułujące negatywne krótkookresowe prognozy dla branży finansowej (43,8 %), a jedynie 6,3 % oczekuje, że sytuacja sektora będzie się poprawiać na tle innych branż. W długim okresie nawet bardziej niż w krótkim, dominują negatywne prognozy (68,8 %). W sektorze bankowym brak jest natomiast banków spodziewających się poprawy sytuacji sektora finansowego.

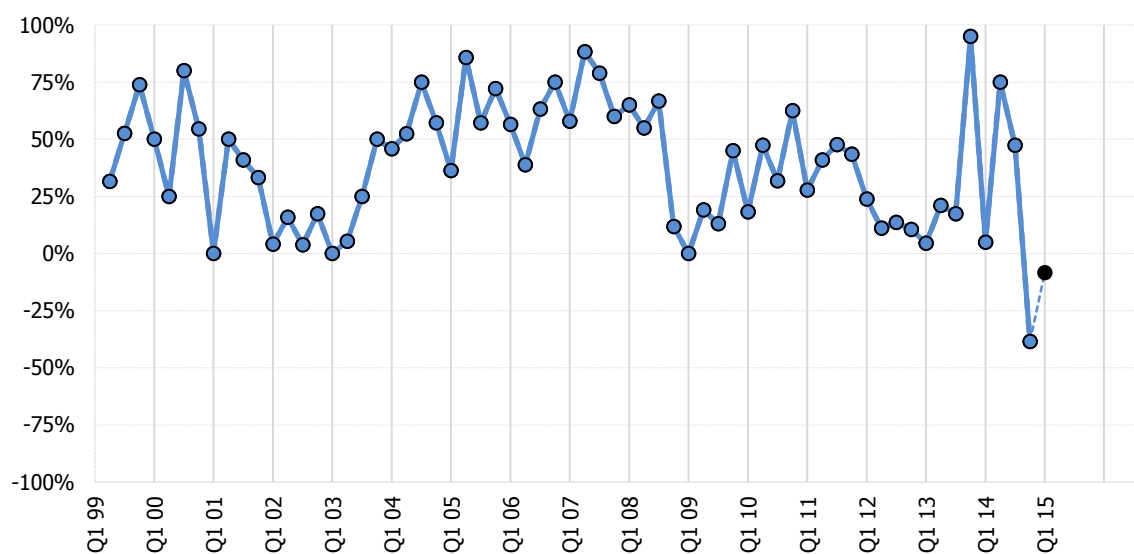
14. Najliczniejsza i jednocześnie dominująca grupa respondentów badania (71,4 % badanych) przewiduje utrzymanie obecnego wyniku na operacjach *reverse-repo* w nadchodzącym kwartale. W odniesieniu do respondentów, którzy wyrazili odmienne opinie, występuje dokładna równowaga między bankami oczekującymi krótkookresowego pogorszenia wyniku na operacjach *reverse-repo* oraz tymi, które oczekują poprawy tego wyniku (po 14,3 %). Jest to wynik nieznacznie lepszy niż ten, który obserwowany był w poprzednim kwartale, gdyż wtedy nie odnotowano banków spodziewających się poprawy wyniku. Struktura długookresowych prognoz respondentów wskazuje również na stabilizację w ocenie możliwości generowania zysków z operacji *reverse-repo* (78,6 % banków deklaruje stabilizację), przy czym w długim okresie dominują banki spodziewające się poprawy swojego wyniku w tym obszarze (14,3 %) nad tymi, które spodziewają się pogorszenia (7,1 %).

15. Deflacja sięgnęła w styczniu 2015 r. poziomu 1,3 % w ujęciu rocznym. Pomimo dość szybkiego wzrostu gospodarczego w dalszym ciągu do głosu nie dochodzą czynniki popytowe. Respondenci z sektora bankowego zdają się oczekiwać, że również w najbliższych miesiącach nie należy spodziewać się odbicia inflacji. W krótkim okresie 43,8 % badanych spodziewa się jej dalszego spadku w I kwartale 2015 r. Zdecydowanie mniejsza grupa respondentów z sektora bankowego (31,3 % badanych) oczekuje stabilizacji inflacji, a 25 % spodziewa się jej odbicia już w krótkim okresie. Oczekiwania dotyczące inflacji w długim okresie są pod zdecydowanie większym wpływem czynników popytowych i tym samym zdecydowanie silniej zorientowane na możliwy wzrost inflacji. Obecnie aż 75 % respondentów spodziewa się jej przyspieszenia, a po 12,5 % oczekuje stabilizacji lub spadku stopy inflacji.

16. Przewidywania dotyczące krótkookresowego kształtowania się realnej podaży pieniądza, podobnie jak w poprzednich kwartałach, wskazują na systematyczny wzrost tej wielkości. W grupie respondentów jedynie 6,3 % oczekuje spadku podaży pieniądza w krótkim okresie, a udział tych, które oczekują jej wzrostu wynosi 68,8 %. Długookresowe prognozy respondentów co do kierunku ewentualnej zmiany podaży pieniądza w nieznacznie mniejszym stopniu wskazują na wzrost niż prognozy krótkookresowe. Wprawdzie wzrostu podaży w nadchodzącym roku oczekuje również 68,8 % badanych, to 18,8 % wskazuje na możliwą stabilizację tego agregatu w kolejnych dwunastu miesiącach, a 12,5 % w kolejnych 12 miesiącach spodziewa się jej spadku.

3. Wyniki szczegółowe

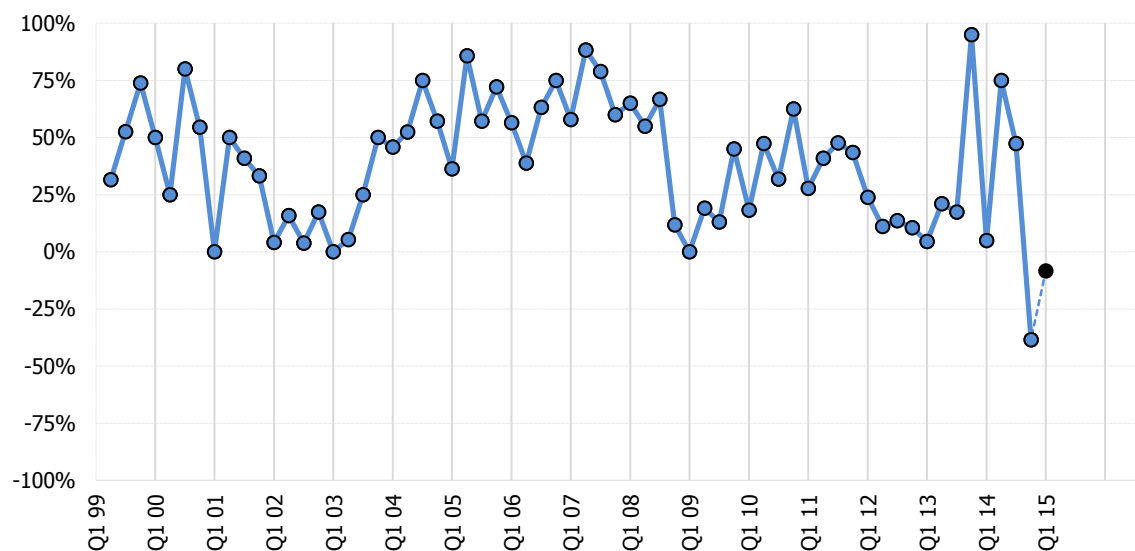
WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ (NETTO)

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw . '14	Prognoza na I kw . '15
Wzrost	15,4	16,7
Bez zmian	30,8	58,3
Spadek	53,8	25,0
Saldo	-38,5	-8,3
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw . '14 a prognoza na IV kw . '14 z poprzedniego badania
Wzrost	-4.3	-1.8
Bez zmian	-0.1	-0.3
Spadek	+4.3	+2.1
Saldo	-8.6	-3.8

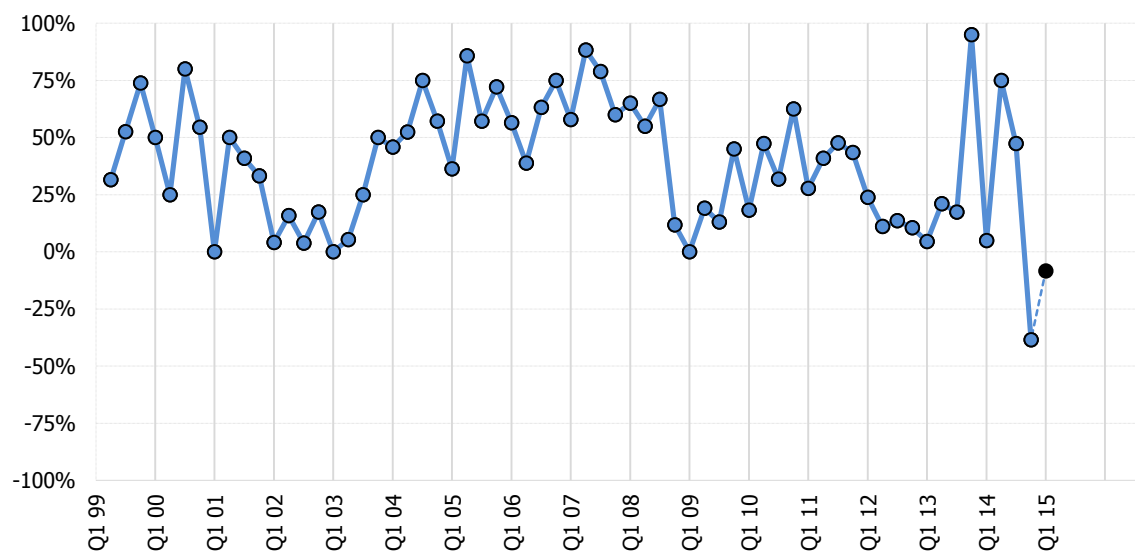
WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw. '14	Prognoza na I kw. '15
Poprawa	0,0	0,0
Bez zmian	50,0	42,9
Pogorszenie	50,0	57,1
Saldo	-50,0	-57,1
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw. '14 a prognozą na IV kw. '14 z poprzedniego badania
Poprawa	0.0	-0.6
Bez zmian	-2.4	+1.1
Pogorszenie	+2.4	-0.6
Saldo	-2.4	0.0

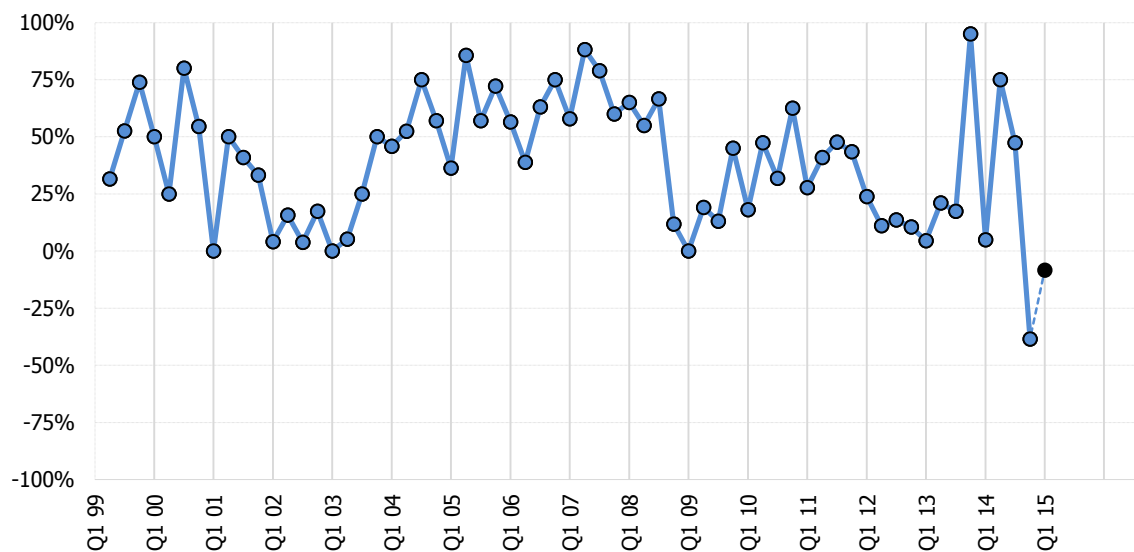
WIELKOŚĆ WYPRACOWANEGO ZYSKU

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw. '14	Prognoza na I kw. '15
Poprawa	23,1	16,7
Bez zmian	23,1	50,0
Pogorszenie	53,8	33,3
Saldo	-30,8	-16,7
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw. '14 a prognozą na IV kw. '14 z poprzedniego badania
Poprawa	-4.0	-0.2
Bez zmian	-0.3	-3.3
Pogorszenie	+4.3	+3.5
Saldo	-8.3	-3.7

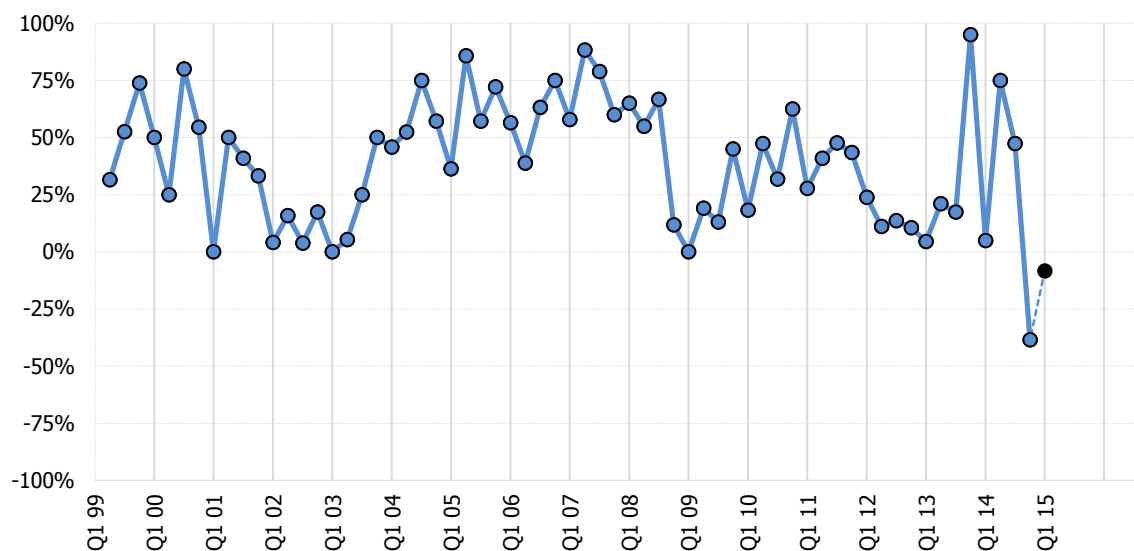
JAKOŚĆ PORTFELA NALEŻNOŚCI

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw. '14	Prognoza na I kw. '15
Poprawa	38,5	15,4
Bez zmian	38,5	53,8
Pogorszenie	23,1	30,8
Saldo	15,4	-15,4
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw. '14 a prognozą na IV kw. '14 z poprzedniego badania
Poprawa	+1.2	+1.6
Bez zmian	-0.9	-3.9
Pogorszenie	-0.3	+2.3
Saldo	+1.5	-0.7

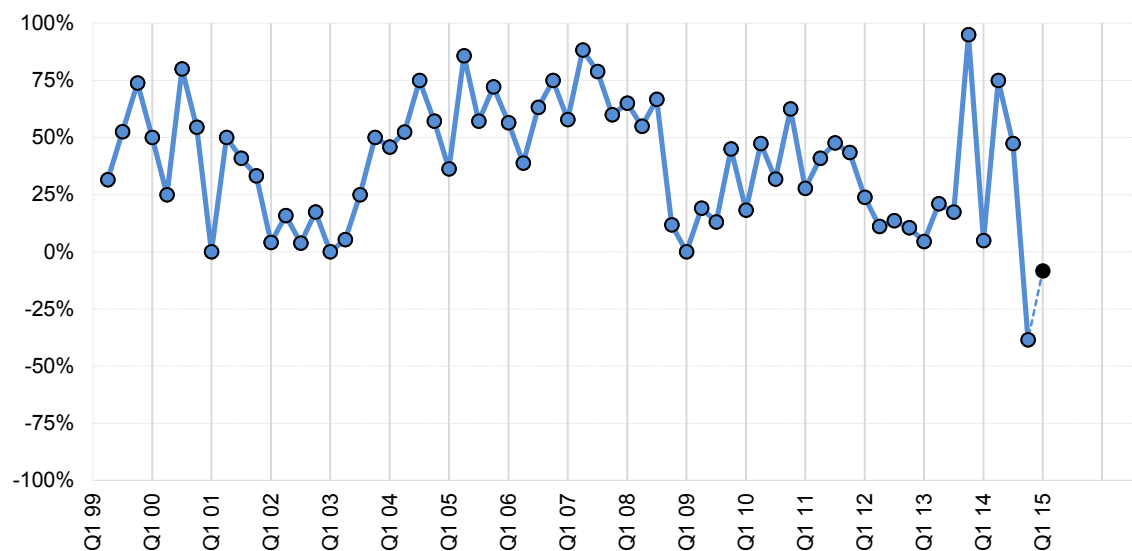
OGÓLNE ZAINTERESOWANIE KLIENTÓW USŁUGAMI BANKOWYMI

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw. '14	Prognoza na I kw. '15
Wzrost	23,1	9,1
Bez zmian	69,2	90,9
Spadek	7,7	0,0
Saldo	15,4	9,1
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw. '14 a prognozą na IV kw. '14 z poprzedniego badania
Wzrost	+0.6	-0.3
Bez zmian	-0.9	-0.4
Spadek	+0.2	+0.8
Saldo	+0.4	-1.1

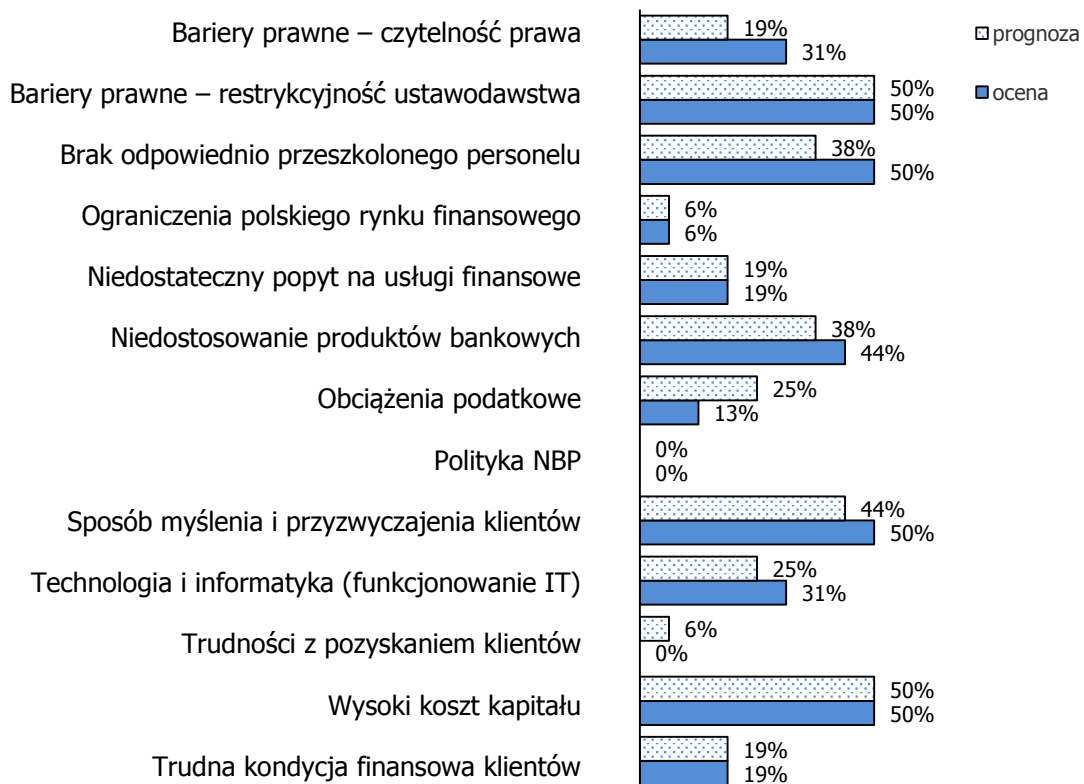
WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA

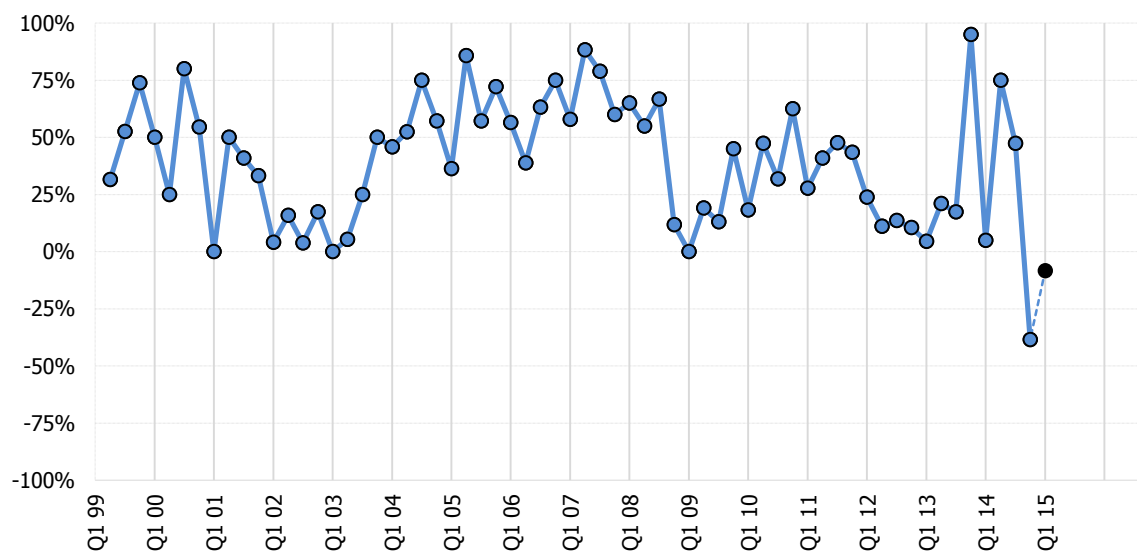
Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw. '14	Prognoza na I kw. '15
Wzrost	0,0	0,0
Bez zmian	8,3	8,3
Spadek	50,0	41,7
Saldo	-50,0	-41,7
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw. '14 a prognozą na IV kw. '14 z poprzedniego badania
Wzrost	-0.6	-0.6
Bez zmian	+0.8	+0.8
Spadek	-1.1	-1.5
Saldo	+0.6	+0.9

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ BANKÓW

INWESTYCJE KAPITAŁOWE

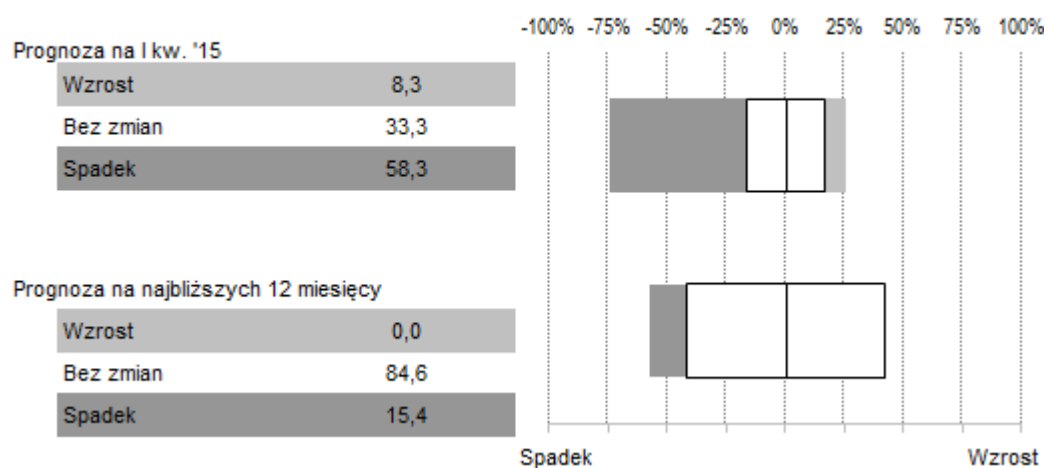

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

	Stan w IV kw . '14	Prognoza na I kw . '15
Wzrost	0,0	8,3
Bez zmian	91,7	83,3
Spadek	8,3	8,3
Saldo	-8,3	0,0
	Zmiana w zględem poprzedniego kw artału	Różnica między saldem IV kw . '14 a prognozą na IV kw . '14 z poprzedniego badania
Wzrost	-1.6	0.0
Bez zmian	+1.3	-0.8
Spadek	+0.3	+0.8
Saldo	-1.9	-0.8

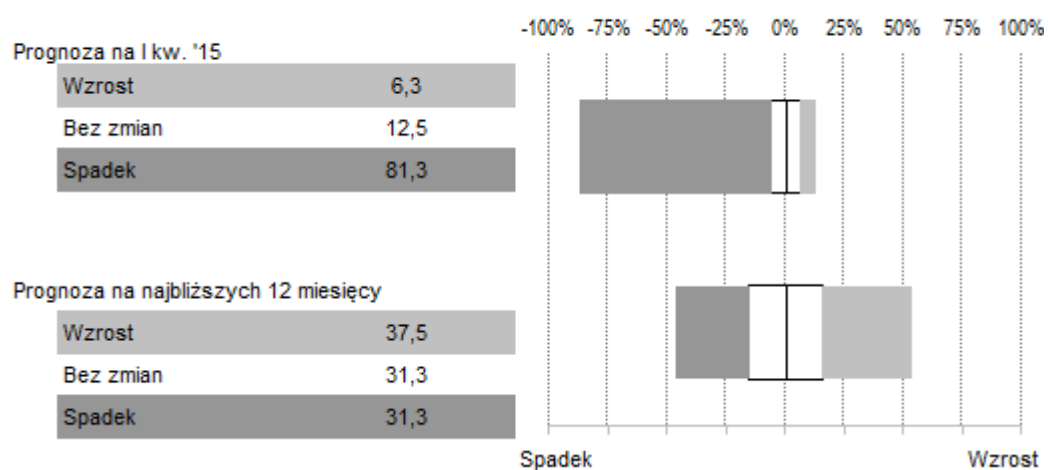
RÓŻNICA (ROZSTĘP) MIĘDZY OPROCENTOWANIEM KREDYTÓW I DEPOZYTÓW

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

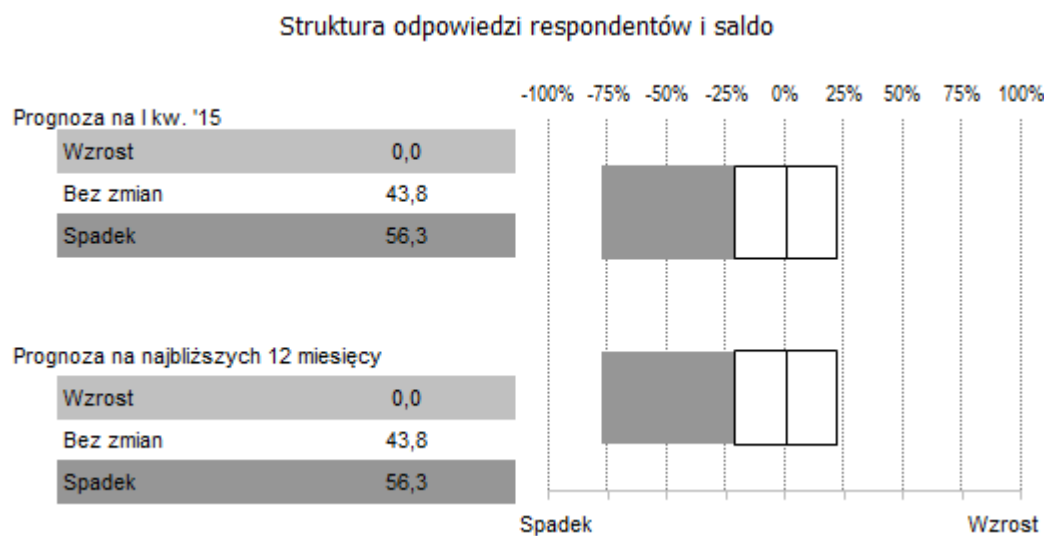

KURS PLN WZGLĘDEM PARYTETU (KOSZYKA WALUT)

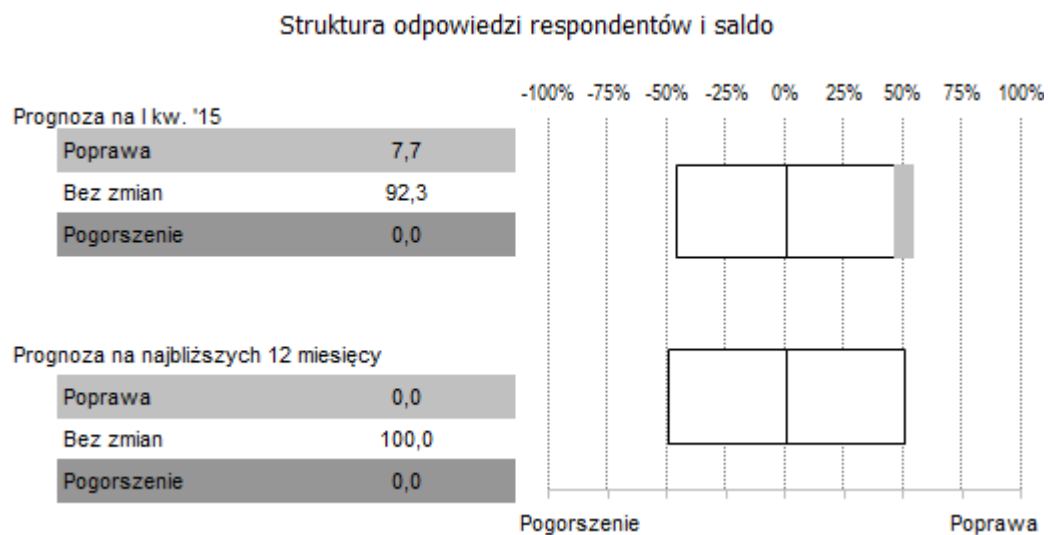
Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

STOPY PROCENTOWE NBP (OGÓLNA TENDENCJA)

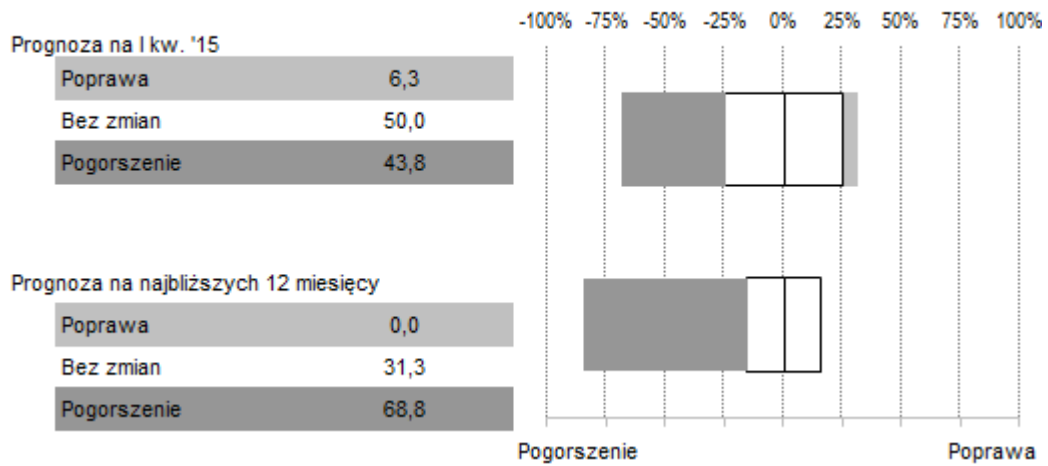

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARKI POLSKIEJ NIEZALEŻNIE OD SYTUACJI SEKTORA FINANSOWEGO

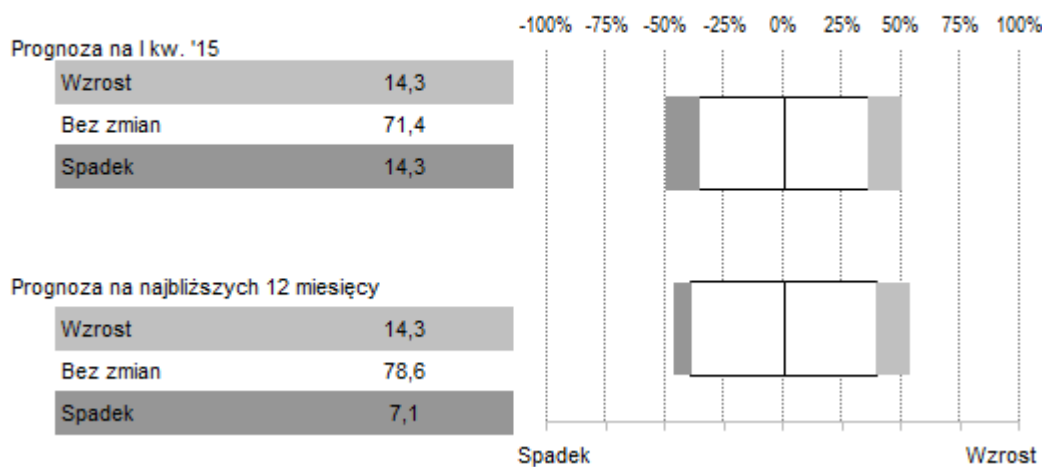

OGÓLNA SYTUACJA SEKTORA FINANSOWEGO NA TLE POLSKIEJ GOSPODARKI

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

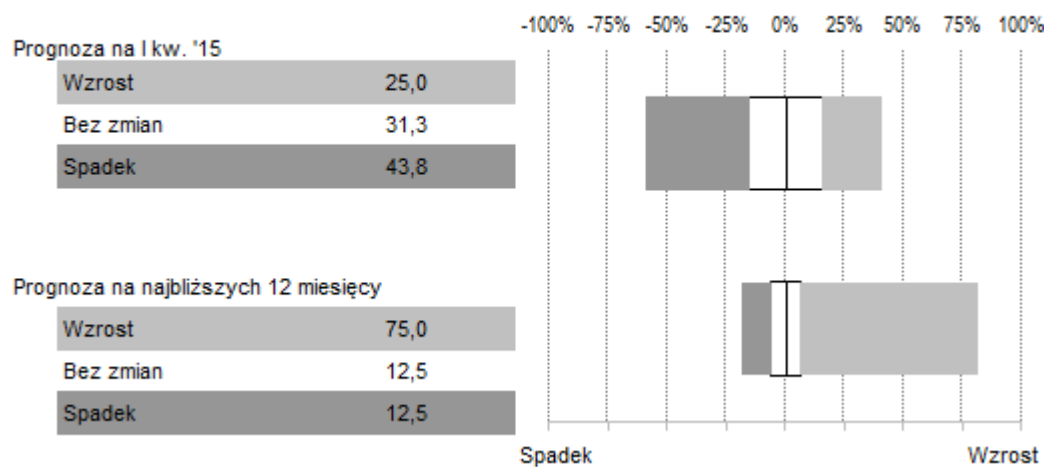
WYNIK NA OPERACJACH *REVERSE-REPO* (POMNIEJSZY O *REPO*)

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

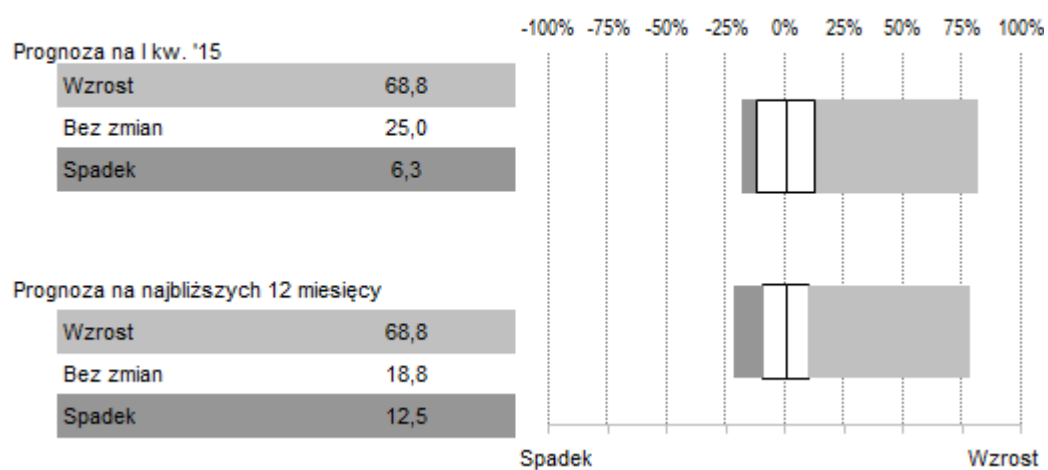
POZIOM INFLACJI

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

REALNA PODAŻ PIENIĄDZA

Struktura odpowiedzi respondentów i saldo

4. Koniunktura w bankowości w 2014 r.

O ile w 2013 roku koniunktura w sektorze bankowym pozostawała stabilna, a nawet na koniec roku wzrastała, to w 2014 r., po w miarę stabilnym początku roku, ostatni kwartał cechował się bardzo znaczącym pogorszeniem. Przez większą część roku na rozwój sektora wpływał niedostateczny popyt gospodarstw domowych na produkty i usługi finansowe, a także zwiększyła się restrykcyjność prawa. W dalszym ciągu banki były bardzo ostrożne w udzielaniu kredytów, o czym świadczą jednocyfrowe wzrosty całkowitego zadłużenia zarówno gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw. Wzrost całkowitego zadłużenia gospodarstw domowych wyniósł zaledwie ok. 26 mld zł, a wzrost zadłużenia przedsiębiorstw sięgnął jedynie 14 mld zł. Przy tak niewielkich przyrostach trudno oczekiwać znaczącej poprawy wyników w całym sektorze, gdyż nie wystąpił wzrost bazy, z której banki mogą uzyskiwać przychody. W konsekwencji, prawie dwa lata po złagodzeniu wydaje się, że niewielki wpływ na rynek miały zmiany w rekomendacji T Komisji Nadzoru Finansowego. Głównym czynnikiem hamującym wzrost sektora pozostawały wewnętrzne regulacje nakazujące większą ostrożność w udzielaniu kredytów. Od 2012 r. w stagnacji pozostaje rynek kredytów mieszkaniowych. Wzrost zadłużenia przez cały 2014 r. wyniósł zaledwie 17 mld złotych.

Wynik z działalności bankowej znacząco fluktuował przez cały 2014 r. O ile w I kwartale znacząco spadł, to następnie rósł dynamicznie w II i III kwartałach 2014 r. Niestety, koniec roku przyniósł znaczące pogorszenie; wartość wskaźnika syntetycznego obniżyła się o ponad 130 punktów w trakcie całego 2014 r. W kolejnych badaniach można spodziewać się potwierdzenia, czy obserwowane zmiany mają trwały charakter i po bardzo długim okresie pozytywnych wyników 2015 r. pokaże znaczące pogorszenie, czy też może zmiana z ostatniego kwartału 2014 r. ma charakter przejściowy.

Pomimo trudnej sytuacji klientów przez większą część roku banki deklarowały bardzo dobrą sytuację w obszarze zysków. Nie miało to jednak przełożenia na sytuację w obszarze zatrudnienia. W konsekwencji przez cały 2014 rok saldo odpowiedzi na pytanie o stan zatrudnienia utrzymywało się na poziomie poniżej zera, przy czym średnioroczną jego wartość była najniższą od 2003 r. O negatywnej sytuacji sektora w obszarze zatrudnienia świadczyć może ponad trzydziestoprocentowa przewaga banków deklarujących spadek zatrudnienia (nad tymi, które deklarują zwiększenie zatrudnienia). Niestety, nawet w obliczu pozytywnych zmian w gospodarce i przyspieszenia wzrostu gospodarczego nie widać przełożenia na wzrost zatrudnienia w sektorze bankowym.

Istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację całego sektora bankowego jest terminowość w regulowaniu zobowiązań przez klientów. Oceny uczestników badania dotyczące dynamiki jakości portfela należności utrzymywały się na dodatnim poziomie przez cały rok, co wskazywało na poprawę obsługi zobowiązań przez klientów. Poprawa ta była jednak bardzo powolna, a prognozy na kolejne kwartały stawiają pod znakiem zapytania jej kontynuację. Banki nauczone doświadczeniami z poprzednich lat zrewidowały również swój schemat prognozowania w odniesieniu do jakości portfela należności. O ile wcześniej często prognozy były zbyt optymistyczne, to w całym 2014 r. banki bardzo trafnie prognozowały zmiany w portfelu należności, a nawet jeśli popełniały błędy, to raczej wynikały one z nadmiernego pesymizmu. Zapewne w znacznej mierze dzięki temu wyniki sektora były tak dobre w całym 2014 roku.

Po tym, jak w roku 2013 w odpowiedziach respondentów z sektora bankowego dało się zauważyć rosnącą rolę barier związanych z trudnościami z pozyskaniem klientów oraz niedostatecznym popytem na usługi finansowe, w 2014 r. te bariery wciąż odgrywały główną rolę w ograniczaniu aktywności banków. W każdym z kwartałów odsetek banków zwracających uwagę na którąś z każdą z tych barier

wynosił co najmniej 50 %. W 2015 r. istotnego znaczenia nabrała też bariera związana z restrykcyjnością prawa. Jest to pokłosie zwiększonego nadzoru nad sektorem finansowym po kryzysie finansowym z przełomu dekad. Wydaje się, że na trwałe zmniejszyła się natomiast rola wysokiego kosztu kapitału. Jeszcze na początku 2013 r. widoczna była dominująca rola tej bariery. W 2014 r. wskazywało jednak na nią mniej więcej 1/3 badanych, co oznacza spadek o ponad połowę względem poprzednich lat. Odwrotną sytuację obserwowaliśmy w obszarze wpływu polityki NBP. W pierwszych dwóch kwartałach 2014 r. w kategorii ograniczenia dla polityki banków widziało ją jedynie 10-15 % ankietowanych. W trzecim kwartale odsetek ten wyniósł już 27 %, a na koniec roku było to aż 44 % badanych.

O ile na początku 2014 r. wydawało się, że w związku z silnym wzrostem gospodarczym ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi będzie również rosnąć, o tyle pod koniec roku wzrost zainteresowania klientów był już jedynie symboliczny. Choć zainteresowanie klientów usługami bankowymi przez cały rok bądź co bądź rosło, warunki prowadzenia działalności bankowej poprawiały się tylko w pierwszych dwóch kwartałach 2014 r. Od trzeciego kwartału obserwowane już były silne negatywne tendencje i, co więcej, prognozy na 2015 r. wskazują, że działalność bankowa będzie w utrudnionych warunkach.

Ankieta dotycząca sektora bankowego pozwala również wyodrębnić czynniki wpływające na przyszły rozwój sektora. W grupie prognozowanych wartości wśród tych, które w najistotniejszy sposób mogą wpłynąć na przyszłe zyski, jest poziom inwestycji świadczący o możliwościach rozwoju i ekspansji sektora, a także prognozowana różnica pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów, tzw. *spread*. Dynamika inwestycji przez cały 2014 r., podobnie jak w poprzednich latach, oscylowała wokół poziomu „0”. Dotyczy to zarówno inwestycji w środki trwałe jak i prowadzonych przez banki inwestycji kapitałowych. W obszarze inwestycji kapitałowych nieznaczne pogorszenie zaobserwowano w ostatnim kwartale, podczas gdy inwestycje w środki trwałe nie zostały dotknięte pogorszeniem sytuacji sektora obserwowanej w końcu 2014 r. W odniesieniu do *spreadów* pozwalających na generowanie zysków na różnicy między przychodem z ulokowania środków a kosztem ich pozyskania, jedynie w pierwszym kwartale 2014 r. opinie respondentów dotyczące zmian w poziomie *spreadów* wskazywały na możliwość krótkookresowego wzrostu tej różnicy i tym samym zwiększenia zysków. W kolejnych kwartałach widać było już powolny wzrost udziału banków, które spodziewały się spadku *spreadów*. Brak możliwości podnoszenia różnic związany był z bardzo dużą presją konkurencyjną i ogólną tendencją do spadku stóp procentowych. Nie należy też oczekiwać, że w roku 2015 dojdzie do znaczącej zmiany w tym obszarze i wzrośnie zdolność sektora bankowego do generowania zysków. Świadczą o tym opinie respondentów z sektora, którzy spodziewają się pogorszenia jego relatywnej pozycji w kolejnych miesiącach.

Podsumowując, rok 2014 był kolejnym rokiem niepewności i zmagania o dobry wynik dla całego sektora bankowego, przy czym pomimo dobrej sytuacji w gospodarce jego zakończenie przyniosło szereg negatywnych sygnałów dla sektora bankowego. Kolejny rok będzie zatem zapewne bardzo trudny dla sektora, o czym świadczą prognozy samych banków. Nadzieję na poprawę sytuacji wbrew prognozom banków może jednak budzić wciąż dobra sytuacja w obszarze należności, a także wciąż duże zainteresowanie klientów ofertą banków. Niestety, te czynniki zdominowane zostały w ostatnim okresie przez niekorzystne warunki do funkcjonowania dla banków, a także istotne ograniczenia dla działalności bankowej wynikające ze zmian prawnych i polityki NBP.